

ፖለቲካዊ መስመርና ከይጻረ፣

አሰላልፋ ፖለቲካዊ ሓይልታት ከይነጻረ ዝመጽእ ፖለቲካዊ ዓወት የለን።

ፖለቲካዊ ከም ፍልስፍና ዝተፈላለዩ ትርጉም ክወሃቦ ንሰምዕ ጥራሕ ዘይኮነ ኣብ ዕለታዊ ንጥፊታት ወይ ተግባርውን ንዕዘቦ ኢና። ዝተፈላለዩ ስያሜ ከኣ ይወሃቦ። እቲ ስያሜ ከዲፍና፣ እቲ ቀንዲ ኣዕኑድ፣ ፖለቲካ ጸጋም፣ ፖለቲካ ማእከል፣ ፖለቲካ የማን ምጅኑ ከኣ ንፈልጥ። ካብዚ ሓሊፉ ምስዚ ዝበሃል ዘሎ ብቐጥታ ዝተኣሳሰር ካልእ ስያሜታትውን ኣሎዮ። ሕሉፍ ፖለቲካዊ ጸጋም፣ ሕሉፍ ፖለቲካዊ የማን፣ ሕሉፍ ፖለቲካዊ ዓቃባዊ (ኮንሰርቫቲቲ) ጥቅልል ኣቢልካ ከኣ ኣኸራርነት።

ብመሰረቱ አሰላልፋ ፖለቲካዊ ሓይልታት ኤርትራ ካብቲ ልዕል ክብል ዝገልጽከዎ፣ ጸጋማዊ ኣረኣኢያ፣ ማእከላይ ኣረኣኢያ፣ የማናዊ ኣረኣኢያ ዝብል ኣዕኑድ ወጻኢ ኣይኮነን። ግን ከምቲ ኣብ ደሞክራሲያውያን ሃገራት ንሪኦን ንሰምዖን ዘለና፣ ኣብ ኤርትራ ቅዋም ሃልዮ ብመሰረት ቅዋም ዝፈቐዶ ብብዝመስለን ብሕጊ ዝተመሰረታ ህዝቢ ድማ ብመሰረት ዝኸተላኦ ስነ-ሓሳብ ዝስዕበንን ዝቃወመንን ፖለቲካዊ ውድባትን ሰልፍታትን ስለ ዘዩለዎ ርእሱ ዝኸኣለ ጸገም ኮይኑ ኣሎ። ብተግባር ማሕበረ-ሰብ ዓለም ዝኸተሎ ፖለቲካዊ ፍልስፍናን፣ ኤርትራውያን ፖለቲከኛታት ዝኸተልዎ ፖለቲካዊ ኣንፈትን በበይኑ ክሳብ ዝመስልዮ ተዘሪጉና ዘሎ። መብዛሕቲኦን ፖለቲካዊ ውድባን ሰልፍታትን ኤርትራ እንታይ ሓዘን ናብ ህዝቢ ይቐርባ ወይ ይካሰሳ ኣለዎ ርግእ ኢሉ ነገራት ንዝዕዘብ ወይ ዝግምግም ሰብ ኣግራሞት ዝፈጥርዮ።

ከም መንጸበረቕታ ዘይተነጻረ ኣካይዳ ፖለቲካዊ ውድባትን ሰልፍታት ድማ፣ ዝተፈላለዩ ወገናት ሚዛን ዘይወሃቦ ርእይቶ ሓዘም ኣብ ፖለቲካ ንነጥፍ ኣለና ክብሉ ይስምዑ። ንኣብነት፡- ተሓኔ ንዝብል ስም ከም ፖለቲካዊ ፕሮግራም ዝፈልጡን ዝጣበቑሉን ሰባት ኣለው። ህግሓኔ ንዝበሃል ስም ከም ፖለቲካዊ ፕሮግራም ዝፈልጡን ዝጣበቑሉን ሰባት ኣለው። ከም ናይ መንእሰይ ስነ-ሓሳብ እናበሉ ከረድኡ ዝፍትኑ ወገናት ኣለው። ካልእ መረዳእታ ዘይብሉ ብጥሪኡ ሃገር፣ ጥራሕ ዝዝምሩ ኣለው። ሕድሪ ስውኣት ህዝቢ ብምብታን ሃገር ብምፍራስ ዝኸበሩ ዝመስሎም፣ ሕድሪ ስውኣት ኣይጠልምን፣ እናበሉ ንጸረ-ህዝቢ ጉጅለ ህግደፍ ዝድግፉ ኣለው።

እዚ ብደረጃ ፖለቲካዊ ውድባትን ውልቀ ዜጋታትን ንዕዘቦ ዘለና፣ ቅጥዒ ዘይብሉ ፖለቲካዊ ኣረኣኢያታት ኣሎ ማለት ግን፣ ካብቲ ቀንዲ መለለዩ ፖለቲካዊ ስነ-ሓሳባዊ መስመር ማለት፣ ፖለቲካ ጸጋም፣ ፖለቲካ ማእከል፣ ፖለቲካ የማን ጠቕላላ ዝወጽኦ ማለት ኣይኮነን። ነብስ ወከፍ ፖለቲካዊ ውድብ ኮነ ሰልፊ ይፍለጠ ኣይፍለጠ፣ ይበቀዓዮ ኣይብቀዓዮ ካብ ሰለስቲኡ ኣብ ሓዲኡ ክሕቆፍ ባህሪያዊዮ። ውልቀ ሰብውን ከምኡ። ጸጊሙ ዘሎ ምበኣር መን ጸጋም? መን ማእከላይ? መን የማን ፖለቲካዊ ርእይቶ ኣለዎ ተነጻሩ ናብ ህዝቢ ዘይወረደ ምጅኑዮ። ኣብ ዝተዘርገ ዘይተነጻረ ፖለቲካዊ ስነ-ሓሳብ ህዝቢ ክነቅሕ ክዓስል ኣይኸእልን። ህዝቢ ብዝንባሌኡ ዘይተሳተፎ ጸረ-ምልኪ ንደሞክራሲያዊ ለውጢ ዝግበር ቃልሲ ኣብ ሓጺር ግዜ ክዕወት ምጽባይ ከኣ የዋህነትዮ። ፖለቲካዊ የዋህነት።

ፖለቲካና ክዝረግ ስለዚ ከኣ ከምዚ ኮይናዮ ዘለና ክንከውን ዝገበረ ብወሳኔ መልክዑ መሪሕነት ጉጅለ ህግደፍዮ። ምክንያቱ ብደማዊ ኩናት ሕድሕድ ሜዳ ኤርትራ ካብ ዝቆጸጸር ክሳብ ሕጂ ኣስታት 40 ዓመት ዝኣክል ኣብ ፖለቲካ ኤርትራ ላዕለዎይ ኢድ ሓዘ ዘሎ ንሱዮ። ዝበዝሕ ማሕበረ-ሰብ ዓለም ናተይ ዝብሎ ሃገራዊ ቅዋም፣ ሃገራዊ ባይቶ ኣለዎ። ብሕጊ ዝቐማ ፖለቲካዊ ሰልፍታት ኣለዎኦ። ፖለቲካዊ ስልጣን ብነጻን ደሞክራሲያውን ኣገባብ ተወዳዲርካ ብናይ መረጻ ካርድ ካብ ህዝቢ ደገፍ ረኽብካ ከም ዝተሓዘ ይፈልጥ።

ንርእይቶኡ ዝውክል ሰልፊ ክዕወተሉ ድማ ብንቕሓት ይዋሳእ። ኣበና ግን ከምኡ የለን። ኣይኮነን ወግዓዊ ፖለቲካዊ ውድብ ክህሉ፡ ብውልቀ ደረጃ ካብ ጉጅለ ህግደፍ ዝኸተሎ ናይ ጥፍኣት መስመር ዝተፈልየ ሓሳብ ክህልወካውን ኣይፍቀድን። ኤርትራዊ ኣብ መሬቱ ብነጻነት ከይዛረብ ኣፉ ዓቢሱ፡ ከይንቀሳቕስ ኢደ እግሩ መቐራ፡ ከይመሃር ከይመራመር ኣእምሮኡ ዓፊኑ ሒዝዎ ዘሎ ህግደፍ ዓይ። ነዚ ሓቂዚ ኩሎም ውጽዓትን ጉፉዓትን ኤርትራውያን ይፈልጥዎም ዝብል እምነት ኣለኒ።

ኮይኑ ግን ኣሰላልፋ ፖለቲካዊ ሓይልታት ከይንጸር፡ ህዝቢ ብፖለቲካዊ ስነ-ሓሳብ፡ ስትራቴጂን ስልትን ከይዛረብ፡ ንፖለቲካዊ ውድባት ብኡ ከይፈልጠን፡ ከይስዕቦን ወይ ከይቃወመን ዝገብር ዘሎ ጉጅለ ህግደፍ ጥራሕዩ ዝብል እምነት ድማ የብለይን። ኣርበዓ ሓምሳ ዓመት ዝገበራ ገዳይም ፖለቲካዊ ውድባትን ፖለቲካኛታት ከም ዘለው ይፍለጥ። እዚኡቶም ብብቕዓትን ብተወፋይነትን እንተዝሰርሑ ነቲ ኩነታት ምቕየርዎ ነይሮም። ግን ከምኡ ኣይገበሩን። ሕጂውን ይገብሩ የለውን። ስለዚ ካብቲ ሕመቕ ናቶም እጃም ክወስዱ ኣለዎም ኢሊ እኣምን። ተረከብቲ ህዝብን ሃገርን ዝኾኑ ኤርትራውያን መንእሰያትውን ዋላኳ ብቐጥታ ተሓተቲ እንተዘይኮኑ፡ ብመንጽር ንርከበሉ ስልጡን ዘመን፡ ህዝባዊ ሓላፍነቶም ተገንዝቦም፡ ተወዲቦም መደባት ሰሪዖም ትርጉም ዘለዎ ኣወንታዊ እጃሞም ክጸወቱ ብዘይምኽኣሎም ኣካል ናይቲ ዝርገትን ሕመቕንዮም።

ሎሚ ኣብ ሓደ ቦታ ኮይንካ ኣብ ርሑቕ ምስ ዘሎ ሰብ ብምስላ፡ ብድምጽን፡ ብጽሑፍን ኣብ ውሽጢ ደቓይቕ ትራኽብሉ፡ ኣኼባታት ትውድብሉ፡ ተሞክሮ ካልኣት ብቐሊል ትቐስመሉ ዝተራቐቐ መራኽቢታት ዝተወነሉ ዘመንዩ። ኣየውፍር ኣየእቱ ኣብ ፖለቲካ ድሕረት ተኣሊኸካ ኣብ ዕኒይኒይ ግዜኻ ተጥፊኣሉ ኩነታት ኣይኮነን። ዝተነጸረ ፖለቲካዊ ስነ-ሓሳብ ዓጢቕካ ናብ ህዝቢ ትወፍረሉዩ። ብተግባር ግን ብከምኡ ይስራሕ ይውፈር የለን። እዚ ከኣ፡ ክግራሕ ዘለዎ ድሑር ፖለቲካዊ ባህርን፡ ድኹም ባህሊ ስራሕን ዝወለዶ ባዕላዊ ዕዳ ምብር ንካልእ ትህቦ ኣይኮነን። ፖለቲካዊ ውድብ ኮይንካ ንጽር ፖለቲካዊ ስነ-ሓሳብ ዓጢቕካ ብዘየቋርጽ ምስ ህዝቢ ዘይምርኻብ፡ ኣብ ዘይተወደበ ህዝቢ ዘሎ ዝተዛበዐ ፖለቲካዊ ድሌታት ኣንቂሕካ ወዲብካ ክእረም ዘይምርብራብ፡ ብሓቂ ህዝባዊ ሕቶ ክትምልስ ዝተበገሰካ ፖለቲካዊ ውድብ ምኻንካ ኣብ ምልክት ሕቶ ዘእቱዩ።

ህዝቢ ኤርትራ ዓቃል ምኻኑ ገርሂ ምኻኑ ብዙሕ ተዘራብሉ ተደሪስሉዩ። ህዝቢ ኤርትራ ግን ዓሻ ህዝቢ ኣይኮነን። ምንምኳ እዚ ጸረ-ህዝቢ ስርዓት ንገርህነቱ ንስቕታኡ ከም ዕሽነት ወይ ፍርሒ እንተቐጸሮ፡ ዘሕልፎ ዘሎ መሪር ህይወት ዘይርዳእ ግን ኣይኮነን። ዝጠቕሞን ዘይጠቕሞን ዘይመዘን፡ እንተ ወሓደ ንሱ ዘሕልፎ ዘሎ ናብራን ኩነታት ጎረባብቲ ሃገራት ዘየንብብ ኣይኮነን። ከመይ ይነብር ይነባበር ኣሎ ዝፈልጥ፡ ግን ከኣ ብምእንቲ መሳጎ ትሕለፍ ኣንጭዋ፣ ብሕድገት ነብሱ ዝጎድእ ተቐላባይ ህዝቢዩ።

ብርግጽ ሎሚ ሎሚ እቲ ትዕግስቲ ምጽማም ፍረ ከምዘይብሉ፡ ብሓደ ኢድካ ምጥቓዕ ከምዘይከኣል ዝደምደመ ይመስል። ገለ ተበዓት ደቂ ህዝቢ፡ ነዚ ጨቋኒ ስርዓት ብዓውታ ዓሻኻ ድለ! ክብልዎ ይስምዑ ኣለው። ሃገር፡ ህዝቢ፡ ልኡላውነት ኤርትራ ንምድሓንን ንምዕቃቡን ይተኣኻኸቡ ይላዘቡ ኣለው። ብሓቂ ደስ ዝብልን ዓቢ ተስፋ ዘስንቕን ተበግሶ ከኣዩ። ብህዝባዊ ኣረኣኢያን ስጡም ውደባን እንተዘይተደጊፉ ግን ተሓጺብካ ጭቃ ከይከውን ዘየስግእ ኣይኮነን።

ኣብዘም ዝሓለፉ 50 ዓመታት ኣብ ነንሕድሕድና ሓያሎ ደም ዘፋሰሱ ደም ዘንብዑ ጸገማት ተፈጠሮምዮም። መበገሲ ናይቶም ደም ዘፋሰሱ ደም ድማ ዘንቡዕ ግርጭታት ካብ ስምን ኣነ ዝበልኩኻ ሰሚዕካን ኣኸቢርካን ኪድ ዝብል ቦሓቲ ኣረኣኢያን ጎንጻዊ ኣፈታትሓን እዚ ዝበሃል ፖለቲካዊ መስመራዊ ፍልልይ ከም ዝነበሮ ዝሕብሩ ሰነዓት ኣይረኽቡኩን። ንኣብነት ጀብሃ፡ ሻዕብያ፡ ኣስማት ምብር ፕሮግራም ኣይኮነን። ስትራቴጂን ፖሊሲን ኣይኮነን። ኣብ ውሑዓት ዘይኮኑ ወገናት ፈጠርዎ ዝነበረን ዛጊትውን መሊኡ ዘይተቐርፈ ዘሎን

አረዳድኦ ግን፡ ኣብ ፕሮግራም መሰረት ዝገበረ መሰረታዊ ፍልልይ ከም ዝነበረ ዝርዳእዩ። እዚ ዝተዛበዩ። ካብኡ ሓሊፉ ከኣ ኣብ ድሕረት ዝተሸኸለዩ።

ልቢ ኢልናሞ ነጻጽጽም ንገምግሞም። ክልቲኦም ናይ ፕሮግራም ፍልልይ ኣይነበሮምን። ክልቲኦም ማሕበርነታዊ ስነ-ሓሳብ ንክተል ኢና በሃልቲ፡ ነብስ ወክፎም ድማ ነናቶም ናይ ሸቃላይ ሰልፊ ዝነበሮምዮም። ኣብ ተግባር ግን ፍልልይ ነይሮም። ኣብ ህ.ግ.ሓ.ኤ. ዝነበረ ናይ ሻቓላይ ሰልፊ ሕቡእን መጋበርያ ናይ ሓደ ሰብን ነይሩ። ኣብ ተሓኔ ዝነበረ ናይ ሸቃላይ ሰልፊ ከኣ ብግሁድ ናይ ውድብ መሳርሕ ነይሩ። እዚ ግን መልከዓዊ ፍልልይዩ። ካብቲ ዝገርም ግን ናይ ክልቲኦም መራሕትን ካድራትን ንገዛእ ርእሶም ህዝባዊ፣ ገስጋሲ፣ ደሞክራሲያዊ፣ ሰውራዊ ዝብል ካባ ለቢሶም፡ ሓደ ነቲ ካልእ፡ ኣድሓርሓሪ ተበለጸ፡ ተወላዋለ፡ ሕሉፍ የማን %ብዝብል ይካሰሱን ይጸረፉን ምንባሮምዮ።

ካብ ተመክሮ ተሓኔ፡ ህ.ግ.ሓ.ኤ. (ጀብሃ-ሻዕብያ) ብፖለቲካዊ መስመር ዘይበሃሃሉ ዘይፈላለዩ ምንባሮም ዘርእዩና ካልእ ጉዳይ እንተሃለወ፡ ቀዳማይ ካልኣይን ግርጭት ኢሎም ይዛረቡ ግን ዘይትግብርዎ ምጃኖምዮ። ኣብ ዓሚቕ ምትህልላኽ ጥሒሎም ኣነ ወይ ንሱ ቀዳማይ ቦታ ሒዙ ምንባሩዮ።

እዚ ዝንቡዕ፡ ድሑር ኣተሓሳስባን ተመክሮንዚ ዛጊት ሕጂውን ከምኡ ኢሉ ይቕጽል ምህላው የቐንዙ። መጀመርያ ፖለቲካ ደሞክራሲ ብሓሳብ ምብር ብበትርን ኣካላዊ ግዝፍን ኣይምዘንን። ካልኣይ ትማሊ ብዘይመሰረታዊ ፖለቲካዊ ፍልልይ ዝፈሰሰ ደም ዝጠፍኦ ህይወት ዝጎደለ ኣካል፡ ንሎሚ ትምህርቲ ክኸውን ይግባእ ነይሩ። ሎሚ ካብ ትማሊ ተማሂርና ርሱን ደርባዊ ፖለቲካዊ ስነ-ሓሳብ ክነካየድ ይገበኣና ነይሩ። ብኸምዚ ንካልኣት ኣብነት ክንከውን ይግባእ ነይሩ። ጠንቂ ናይ ህልዊ ጸግምና ብፖለቲካዊ ስነ-ፍልጠት ክንሕዞ፡ ክንመዝኖ ስለዚ ከኣ ኣሰላልፋ ፖለቲካዊ ሓይልታት ኣነጺርና ብኩለ መዳዊ ቃልሲ ክውገድ ዘለዎ ሓይሊ ፈሊና ውጽዕ ምስ ውጽዕ ተናቢብናን ብዝተወደበ ኣገባብ ንወፍረሉ ክኸውን ይግባእ ነይሩ።

ብተግባር ግን ዕድመ ደኣይና ቆጺርና ምብር ብተሓሳስባ፡ ብፖለቲካዊ ንቕሓት፡ ካብ ትማሊ ኣይሓሸናን። ትማሊ መራሕቲ ነንውልቀ ክብርታቶም ክብሉ ዝጥቀምሉ ዝነበሩ ዘይመስመራዊ ድሑር ፖለቲካዊ ኣረኣኢያ ክንደግም፡ ከም ህዝቢ እናጸነትና ኣብዘይተነጸረ ፖለቲካዊ መስመር ስምዒትና ቡብዝሃበና ሆ ክንብል ዘሕፍርዮ። ወለዶ ናይ መራሕቲ ህግደፍ ክንቆጽር፣ ብኣውራጃን ከባብን ክንካሰስ፣ ብሃይማኖት ደቂ ክልተ ሃገር ክሳብ ንመስል ክንዘላለፍ፣ ህግደፍኮ ፈታዊ የብሉ እናበልና ክንምህር፣ ኣብ ህላወ ህግደፍ ቅዋም ይተግብር፣ እሱራት ይፈትሑ፣ ሃገራዊ ኣገልግሎት ናብ 18 ኣዋርሕ ይውረድ፣ ኣርማ ዘይሕጋዊ መንግስታዊ ጉጅለ፡ ከም ሕጋዊት ምልክት ሃገር እናምበልበልና፡ ኣንጻር ምልኪ ይቃለስ ኣለኹ፡ ንቃለስ ኣለና ክንብል ኣየወተናን ዘይኮን፡ ኣየጸበቕልናን። ፖለቲካዊ መስመርና ከይጸረየ፡ ኣሰላልፋ ፖለቲካዊ ሓይልታት ከይነጸረ ዝመጽእ ፖለቲካዊ ዓወት ከኣ የለን።

ካብ ሓናን ፍትሒ፡ ኡጋንዳ

ብሓልዮት ደሞክራሲያዊ ግምባር ሓድነት ኤርትራ ዝፍኖ፡ ድምጺ ሰላምን ደሞክራሲን ኤርትራ 14-10-2019